

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՍԱՐԴՈՆԻ ՀԱՏՈՒԱԾԱԿՈՂՄԸ

ՏԱՍՆԸՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱԽՏԱԿ

55. Պա՛ալու⁽¹⁰⁵⁾ Տիւրօսի թագաւորը, Մանասէ՛⁽¹⁰⁶⁾ Յուդայի թագաւորը, 56. Իսուչկապրի՛⁽¹⁰⁷⁾ Եղովմի⁽¹⁰⁸⁾ թագաւորը, Մուցուրի՛⁽¹⁰⁹⁾ Մովարի⁽¹¹⁰⁾ թագաւորը, 57. Յիւ-Պէլ՛⁽¹¹¹⁾ Գազայի⁽¹¹²⁾ թագաւորը, Մե-թինթի Ասկաղոնի⁽¹¹³⁾ թագաւորը, 58. Ի-գաուսու՛⁽¹¹⁴⁾ Ակկարոնի⁽¹¹⁵⁾ թագաւորը, 59. Միլգիաշարայ՛⁽¹¹⁶⁾ Կէպալի⁽¹¹⁷⁾ թագաւորը, 60. Մաթանպա՛ալ⁽¹¹⁸⁾ Արվատի⁽¹¹⁹⁾ թագաւորը, 61. Ապիպա՛ալի⁽¹²⁰⁾ Սամսի-մուրունայի⁽¹²¹⁾ թագաւորը, 62. Բուա-ուիլ՛⁽¹²²⁾ Պէթ-Ամովի⁽¹²³⁾ թագաւորը, Ա-սիմիլգի՛⁽¹²⁴⁾ Ասեղովթի⁽¹²⁵⁾ թագաւորը, 63. տասներկու ծովեզրեայ թագաւորներ, Էղիթթուրայ՛⁽¹²⁶⁾ 64. Բտալիոնի⁽¹²⁷⁾ թագաւորը, Բիւալուրայ՛⁽¹²⁸⁾ Խիզրուսի⁽¹²⁹⁾ թագաւորը, 65. Գիսու՛⁽¹³⁰⁾ Սիլուուայի⁽¹³¹⁾ թագաւորը, 66. Իթուանտար՛⁽¹³²⁾ Բաֆուսի⁽¹³³⁾ թագաւորը, 67. Էրիսու՛⁽¹³⁴⁾ Սուրի⁽¹³⁵⁾ թագաւորը, Տամասու՛⁽¹³⁶⁾ Գուրիուսի⁽¹³⁷⁾ թագաւորը, 68. Աթմէսու՛⁽¹³⁸⁾ Թամէսի⁽¹³⁹⁾ թագաւորը, 69. Տամուսի՛⁽¹⁴⁰⁾ Գարթիսա-տասթայի⁽¹⁴¹⁾ թագաւորը, 70. Ունասակու-սու՛⁽¹⁴²⁾ Լետրայի⁽¹⁴³⁾ թագաւորը, 71. Պու-ցուսու՛⁽¹⁴⁴⁾ Նուրիայի⁽¹⁴⁵⁾ թագաւորը, տասը թագաւորներ Եսթնանայի⁽¹⁴⁶⁾, 72. ծովու մէջտեղէն, գումարը՝ քսաներկու թագաւորներ Հիթիթի, ծովեզրի, 73. և ծովու մէջտեղի՝ անոնց բոլորը զրկեցի, և 74. մեծ գերաններ, բարձր սիւններ, նուրբ տախտակներ՝ 75. մայրիկ՝ նոճիկ՝ արտա-զրութիւնը Սիրարայի և Լիրանայի⁽¹⁴⁷⁾, 76. որոնց հասակը՝ հինէն ի վեր, աճած և ուռճացած էր, 77. Թեաւուր⁽¹⁴⁸⁾ ցուլեր և անդրիներ⁽¹⁴⁹⁾ սուտակէ⁽¹⁵⁰⁾, 78. էգ անդ-րիներ, յաղթ կողեր (անդրի), շէմեր, այրուած աղիւս, 79. մարմարէ, սուտակէ, գունաւոր մարմարէ⁽¹⁵¹⁾, 80. Պրէսիայ⁽¹⁵²⁾, զեղնկեկ կրաքար⁽¹⁵³⁾, պողածե-կրա-քար⁽¹⁵⁴⁾ 81. լեռներէն՝ իրենց զոյացման վայրէն, 82. հարկին համար պալատիս, զժուարութեամբ և նեղութեամբ,

ՎԵՅԵՐՈՐԴ ՍԻՒՆԱԿ

1. գէպի նինուէ՛ տէրութեանս քա-ղաքը քաշկռակցին, 2. նպաստաւոր ամիս մը, բարեբաստիկ օրերուն, այս դարատա-փին վրայ, 3. մեծ պալատներ՝ տէրութեանս բնակութեան համար, 4. անոր վրայ կա-ռուցիւ 5. Թադաւորին տունը՝ իննսունհինգ մեծ կանգուն երկարութեամբ, (եւ) երե-սունմէկ մեծ կանգուն լայնութեամբ, 6. զոր, թագաւորներուն՝ հայրերուս միջև, ոչ մէկն էր կանգնած, և շինեցի, 7. մար-մարեայ սալաքարերով՝ պատեցի իր միջ-նորմը, և 8. մայրիկ մեծ գերաններ՝ տա-րածեցի անոր վրայ, 9. պալատ մը՝ ճեր-մակ կրաքարէ, և պալատներ՝ փղոսկրէ՝ 10. զղբիէ, տօսախէ, թթենիէ, մայրիէ, նոճիէ՝ 11. թագաւորութեանս բնակութեան, և վայելքին համար՝ տէրութեանս,

ՏԱՍՆԸՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱԽՏԱԿ

12. կառուցի գեղարուեստականօրէն, և մեծ գերաններ մայրիկ տարածեցի անոր վրայ, 13. դռներ՝ նոճիէ, որոնց բոլրը հա-ճելի է, պատեանով (մը) արծաթեայ, 14. և պղնձեայ՝ պատեցի, և ամրացուցի անոնց դռները, 15. Յուլեր՝ թեաւոր, անդրիներ, յաղթ կողեր՝ (անդրի) սեւաճուկէ, 16. ո-րոնց կուրծքերը, ինչպէս որ զեաեղուած են, չարիքը կը վանեն, 17. Մեծ ցուլեր՝ թեաւոր, անդրիներ, առիւծներ, զէմ յան-գիման իրարու, 18. իրենց աճման լրումին (հասած)՝ կով-անդրիներ, թեաւոր կողեր՝ երկուորեակ, 19. փայլուն պղնձէ՝ ձեւաւ-րեցի, 20. և ցուլի՝ թեաւոր, անդրիներ՝ սպիտակ կրաքարէ, 21. անոնց մուտքը, աջ և ձախ՝ պահպանել տուի, 22. Մեծ սիւններ՝ պղնձեայ, հսկայական սիւններ՝ մայրիկ, 23. տախտակներ, բարաւորները՝ իրենց դռներուն, զեաեղեցի շուրջը այդ պալատին՝ 24. քիւ մը շինեցի, և կազուարթ ներկէ, և կարմիր կաւահողէ՝ առիք մը, և 25. լայն կամարազօտիով և ծնօտով մը՝ ծաղկաբոլորի մը պէս, զայն շրջապատեցի, 26. բոլոր դռները՝ պատեցի ծիածանի մը պէս, 27. կղպանքներ՝ արծաթէ, ոսկիէ, և փայլուն պղնձէ՝ անոնց մէջ ամրացուցի, 28. Աշուրին՝ տիրօջ գօրութիւնը, (և) ա-րարքները՝ զորս զործած էի, թշնամի եր-կրներուն մէջ, 29. աշխատանքովը քան-

գահագործին՝ անոր մէջ քանդակեցիւ 30. Ամանոսի(155) նման՝ մեծ դարաստան մը, որ անուշահոտ ծառերով, 31. և պտուղներով ճոխ է, անոր կողմերը տնկեցիւ 32. Անոր բացատները՝ ընդարձակեցի մեծապէս, և անոր ճամբաները՝ ընդարձակօրէն 33. լայնցուցի. իբր դուռ՝ հոն գտնուող ձիերու, 34. հաստատեցի ջրորդան մը, և հոսանքի մը հանգոյն՝ զայն հեղեղ տուի... 35. Այդ տաճարը՝ իր հիմէն մինչև ձեղունը, 36. կառուցանեցի, աւարտեցի, և լեցուցի առատութեամբ. 37. օղիով (արմաւի) մաքրեցաւ, անոր ծեփը. անոր շտեմարանը, գինիով սրսկուեցաւ 38. Ան որ կը շարժէր բաճը, մարկեղը, աղիւսի կաղապարը, ան որ աշխատանք կ'ընէր, 39. ան որ կուրը կը կրէր, բերկրանքով, ցնծութեամբ, հաճոյքով, 40. գոհունակ գէմքով, (վերջաւորութեան) կը բերէին, իրենց օրերը 41. Անոր աշխատանքը, ցնծութեամբ, հրճուանքով, երգով, (և) չքեղութեամբ 42. վերջացուցի, և ԲԵՇ. ԿԱԼ. ՇԻՏ. ՏՈՒ. ՏՈՒ. ԱՅ 43. «ամէն ինչ հայթայթող պալատ» կոչեցի անոր անունը 44. Աշուր, Պէլ, Նապու, Իշթարը Նինուէի, Իշթարը Արպէլայի, 45. աստուածները Ասորեստանի, անոր մէջ հրաւիրեցի բոլորը, և 46. անոնց առջև, փառաւոր, մաքուր՝ զոհեր մատուցանեցի, և 47. իմ պարգևները նշուիրեցիւ Այդ աստուածները՝ 48. հաստատակամութեանը մէջ իրենց սրտերուն, իմ թագաւորութիւնը օրհնեցին 49. Ազնուականները՝ և հասարակ ժողովուրդը երկրիս, անոնց բոլորը՝ 50. համեղաճաշակ կերակուրներու, խնձոյքի, և կոչունքի սեղանի մը, 51. զանոնք բազմեղ տուի, և անոնց ասորժականները գոհացուցի:

ՏԱՍԵՐԵՐՈՐԴ ՏԱԽՏԱԿ

52. Զովացուցի անոնց սրտերը՝ գինիով և օղիով (արմաւի). 53. անոնց գլուխներուն վրայ՝ լաւագոյն իւզ՝ առատ իւզ, հեղեցիւ 54. Աստուածներու թագաւոր՝ Աշուրի հրամանով, և բոլոր աստուածներուն Ասորեստանի, 55. ուրախութեամբ, երջանկութեամբ, հոգեկան զուարթութեամբ, 56. առատ սերունդով, հոն երկարօրէն, 57. բնակի՛մ, և անոր չքեղութիւնը՝ վայելի՛մ 58. Նոր տարուայ տօնին, առաջին ամսուն, բոլոր երիվարները, 59. Զո-

րիները, ուղտերը, զէնքերը, պատերազմի կազմածքը, 60. բոլոր բանակներուն, թըշնամիին աւարը, ամէն տարի, 61. անդադրուն կերպով, մթերե՛մ անոր մէջ, 62. Ան որ է այս պալատին մէջ, (ըլլայ ան) բարեբար ոգի մը, բարեգործ ոգի մը, 63. թագաւորութեան քայլերը հսկելով, հոգիս զուարթացնելով, 64. սերունդներ շարունակ՝ թող բարգաւաճի՛, (և) անոր քովէն չի պակսի 65. Գալիք օրերուն, թագաւորներուն՝ որդիներուս միջև, 66. (ան) որուն անունը, Աշուր և Իշթար, երկրին և ժողովուրդին՝ իշխանութեան համար 67. պիտի հռչակեն, երբ այս պալատը, 68. պիտի հիննայ, և փճանայ, անոր աւերակաները՝ թող վերականգնէ՛ ան 69. Ինչպէս որ ես, թագաւորին՝ զիս ծնանող հօր՝ անունան գրութեան(156) արձանագրութիւնը, 70. իմ (իսկ) անունան գրութեան՝ արձանագրութեան երկայնքին, զետեղած եմ, և 71. դուն (ըրէ) ինծի նման. անունան գրութեան արձանագրութիւնը՝ 72. զիտէ, և իւղով օժէ զայն, մատուցանէ զոհեր, 73. (և զայն) քու անունան գրութեան արձանագրութեան հետ, զետեղէ 74. Բու աղօթքները, պիտի լսեն Աշուր և Իշթար 75. (Թուականը) Ատար (ամսոյն). անունանգիր, Աթար-Իլի՝ կառավարիչը Լախիրայի:

ՆՕԹԵՐ

105. Պա'ալու՝ աքքատ. am^{al} Ba-'lu, փիւնիկեան ծագումով անուն մըն է՝ בעל, Աշուրպանիբալի շրջանին ալ գործածուած Revue Biblique, 1911, էջ 120.

106. Մանասսէ՝ Յուդայի թագաւոր՝ աքքատ. am^{al} Me-na-si-i shar ^{al}Ja-u-di, նոյն բառաշարքը գրեթէ Հին Կտակարանին մէջ, Երեմ. 15, 4 מנשה בן יחזקיהו מלך יהודה LXX Μανασση υἱὸν Εζεχίου Βασιλέα Ιουδα: Վուրկ. Manassem filium Ezechiae regis Juda: Եթովպ. Menase aleda hezeqeja negusa jehuda Ղպտ. Manassè nechèri neEzéqias neiro neyeouda: Զօհր. Մանասսէ որդւոյն եղեկիայ թագաւորին Յուդայ: Արաբ. منسى بن حزقيا 15: 4: Ասոր. ܡܢܫܐ ܒܢ ܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܝܗܘܕܐ:

107. Գառչկապրի՝ աքքատ. am^{al} Qa-ush-gabri, קוש-גברי, ուր եղովմական «Գօշ» աստուծոյ անունը կ'երևի, ինչպէս Qa-ush-ma-la-ka, קוש-מלך բառին մէջ, թագաւոր-

Գ. Ի շրջանին: Revue Biblique, 1911, էջ 211:

108. Եգովմ' աքքատ. ^{alt}U-du-me, Աւ-
դու-մ, Եգիպտ. բնագիրներու 'A-du-
m(a)n, տես Max Müller, Asien und Europa,
nach Altägyptischen Denkmälern, Leipzig,
1893, էջ 135: Max Burchardt, Die altkaa-
näischen Fremdworte und Eigennamen im Ae-
gyptischen, Leipzig, 1909, Zweiter Teil, թիւ
196: W. Foxwell Albright, The Vocalization of the Egyptian Syllabic Orthography, New Haven, Connecticut, 1934, էջ 34: Henri Gauthier, Dictionnaire des Noms Géographiques contenus dans les Textes Hiéroglyphiques, Le Caire, 1931, tome premier, էջ 126: Ե-
գովմ' Հին Կտակարանի մէջ նաեւ յիշատակ-
ուած, Երեմ. 49, 17: Եգեկ. 25, 12: Մաղ. 1, 4: Դան. 11, 41: אדום LXX Εδωμ, Ա-
սոր. քոյ, Վոււկ. Edom, Զօհր. Եգովմ',
Ղպտ. édôm, Եթովպ. 'Edome, Արաբ. أدوم,
կարծիր ծովու elanitic ծոցին և Մեռեալ
ծովու միջև գտնուող լեռնային տարածու-
թիւնն է՝ Եգովմը:

109. Մուցուրի' աքքատ. Mu-sur-i «Ե-
գիպտացի» կը նշանակէ բառացիօրէն. բաղ-
դատել Հին Կտակարանի Ծնն. 39, 1 מִצְרַיִם
LXX Αἰγύπτιος:

110. Մովաբ' աքքատ. ^{alt}Ma'-ab, Ե-
գիպտական բնագիրներու M-i-bn է, Simons
J., Handbook for the study of Egyptian Topo-
graphical lists of Western Asia, Leiden, 1937,
էջ 205: Հին Կտակարանի մէջ նաեւ յիշա-
տակուած՝ מואב LXX Μωαβ, Ասոր. ܡܘܥܒ,
Զօհր. Մովաբ, Ղպտ. Môab, Եթովպ. Moabe,
Արաբ. موباب, Վոււկ. Moab, Երկր. Օրին.
1, 5: Թուոց 21, 13: Երեմ. 48, 4: Յոր-
դանանի և Մեռեալ ծովու արեւելակողմը՝
Առնոֆն վտակի հարաւը կը տարածուէր
Մովաբացիներու երկրամասը՝ այժմուս «Գե-
րազ»ը:

111. Յիւ-Պէլ' աքքատ. Sil-Bêl, Երբ.
צֶל בֵּל «Պէլի շուքը» կը նշանակէ, ծանօթ՝
Սննքեւրիմի և Աշուրպանիրալի շրջաննե-
րուն, նաեւ Revue Biblique, 1911, էջ 211:

112. Դազայ' աքքատ. ^{alt}Ha-zi-ti, Ե-
գիպտական բնագիրներու Qa-da-ta է, Max
Müller, Asien und Europa, nach Altägyptischen
Denkmälern, Leipzig, 1893, էջ 87: Max Bur-
chardt, Die altkaanäischen Fremdworte und
Eigennamen im Aegyptischen, Leipzig, 1909,

Zweiter Teil, թիւ 962, 1071: W. Foxwell
Albright, The Vocalization of the Egyptian
Syllabic Orthography, New Haven, Connecti-
cut, 1934, էջ 58: Հին Կտակարանի մէջ
յիշատակուած է նաեւ Դազ LXX Γάζα, Հե-
րոդոտոսի Καδύτις, Ասոր. ܡܝܬܝ, Վոււկ. Gaza,
Զօհր. Դազայ, Եթովպ. Gazese, Ղպտ. Gaza,
Արաբ. غزه, Ծնն. 10, 19: Երկր. Օրին. 2,
23: Յես. 10, 41: Երեմ. 25, 20: Պաղես-
տինի հարաւ-արեւմտեան անկիւնը, մօտ՝
Եգիպտական սահմանին, չորս հազար մեթր
հեռու գրեթէ Միջերկրականէն կը տարած-
ուէր, Փղշտացիներու հինգ քաղաքներէն
մին՝ Դազան: Henri Gauthier, Dictionnaire
des Noms Géographiques contenus dans les
Textes Hiéroglyphiques, Le Caire, 1931, tome
5, էջ 164, 213:

113. Ասկաղոն' աքքատ. ^{alt}Is-ka-lu-na,
Եգիպտ. բնագիրներու Ash-qa-lu-na է, Max
Burchardt, Die altkaanäischen Fremdworte und
Eigennamen im Aegyptischen, Leipzig, 1909,
Zweiter Teil, թիւ 142: W. Foxwell Albright
The Vocalization of the Egyptian Syllabic Or-
thography, New Haven, Connecticut, 1934,
էջ 49: Henri Gauthier, Dictionnaire des Noms
Géographiques contenus dans les Textes Hié-
roglyphiques, Le Caire, 1931, Tome 1, էջ
105: Նաեւ յիշատակուած է Հին Կտակա-
րանի մէջ, אשקלון LXX Ἀσκαλων, Վոււկ.
Ascalon, Ասոր. ܐܫܩܠܢ, Զօհր. Ասկաղոն,
Ղպտ. Ascalôn, Եթովպ. 'seqalone, Արաբ.
أشقلون: Փղշտական ծովեզերեայ քաղաք
մըն էր Ասկաղոնը՝ Միջերկրականի վրայ,
Սեփելայ գաւառին մէջ, Գազայի և Ազովտի
միջև: Այժմուս عسقلان է՝ Ասկաղոնը:

114. Իգաուսու' աքքատ. ^{amēl}Ika-u-su,
Թերեւս Փղշտացիներու Սագրաբ' אכיש
Թուն. Αγκισς է: Revue Biblique, 1911,
էջ 211:

115. Ակկարոն' աքքատ. ^{alt}Am-kar-ru-na,
բաղդատել Եգիպտ. 'n-g-n, Simons J., Hand-
book for the study of Egyptian Topographical
lists of Western Asia, Leiden, 1937, էջ 202:
Հին Կտակարանի մէջ յիշատակուած նաեւ,
Հին Կտակարանի մէջ յիշատակուած նաեւ,
Ասոր. ܐܟܟܪܐܢ, Վոււկ. Akkarôn,
Accaron, Զօհր. Ակկարոն, Ղպտ. Akkarôn,
Եթովպ. aqarone, Արաբ. عقرون: Փղշտացի-
ներու հինգ գլխաւոր քաղաքներէն մին՝
իրենց երկրամասին հիւսիսակողմը զետեղ-
ուած, այժմուս عقران է՝ Ակկարոնը:

116. Միլկիաշարայ՝ աբբ. Mil-ki-a-sha-pa, եբրայերէն արտագրութեամբ **מִלְכִּי־שָׁאֵר** 117. Կէպալ՝ աբբատ. ^{ālu}Gu-ub-li, հփայտ. բնագիրներու Ku-b-ni^h է. Max Müller, *Asien und Europa*... էջ 188: Max Burchardt, *Die altkanaanäischen Fremdworte*... Zweiter Teil, թիւ 970, 975: Henri Gauthier, *Dictionnaire des Noms Géographiques*... Tome cinq, էջ 198: W. Foxwell Albright, *The Vocalization of the Egyptian*... էջ 60: Kpn արտագրութեամբ՝ Simons J., *Handbook for the study of Egyptian*... էջ 217: Յիշատակուած է նաեւ Հին Կտակարանի մէջ, **לֶבֶן** LXX Βύβλος, Դպ. Neoidjōm, հաւանաբար Βύβλοςը Βίβλος հասկցած են, նոյնպէս Ջօհր. մատենագէտք, իսկ Ասոր. **ܕܒܝܠܐ**, Վուլկ. Giblij, Եթովպ. Gebale չեն գիրարկած բնագիրը: Թրիփուլի և Պէյրութի միջեւ Փրենկիեան քաղաք մըն էր Կէպալը, այժմու جيبا օր «փոքրիկ լեռ» կը նշանակէ:
118. Մաթանպա՛ալ՝ աբբատ. Ma-ta-an-ba-'-al եբրայական արտագրութեամբ **מַתָּאֲנַבְאֵל**, որ կը պատահի Թագղաթփաղօսար Ի.ի շրջանին՝ նաեւ *Revue Biblique*, 1910, էջ 198:
119. Արվատ՝ աբբատ. ^{ālu}A-ru-ad-da, Փրենկիեան քաղաք մըն է:
120. Ապիպա՛ալ՝ աբբատ. A-bi-ba-'-li, եբրայական արտագրութեամբ **אֲבִיבָאֵל**:
121. Սամսիմուրունայ՝ աբբատ. ^{ālu}Sam-si-mur-ru-na, Փրենկիեան քաղաք մըն է:
122. Բուաուիլ՝ աբբատ. Pu-du-il, եբրայական արտագրութեամբ **פֻּדּוּיֵל**, յիշատակուած է նաեւ Սենեքերիթի շրջանին: *Revue Biblique*, 1911, էջ 211:
123. Պէթ-Ամմիլ՝ աբբ. ^{ālu}Bit-Am-ma-na, եբրայական արտագրութեամբ **בֵּית-עַמְמִי**:
124. Ախիմիլկի՝ աբբատ. Ahi-mil-ki, նմանակերտ անուն մը նաեւ Հին Կտակարանի մէջ՝ **אֲחִימֶלֶךְ** Նովրալի քահանան՝ 1 Սամ. 21, 2: 23, 6: Դաւիթի քահանան 1 Մնաց. 24, 3, 6:
125. Ասեդուլթ՝ աբբատ. ^{ālu}As-du-di, հփայտական բնագիրներու As(i)didī^h է, Max Burchardt, *Die altkanaanäischen Fremdworte*... Zweiter Teil, թիւ 146: Henri Gauthier, *Dictionnaire des Noms Géographiques*... Tome 1, էջ 107: Յիշատակուած է նաեւ Հին Կտակարանի մէջ, **אֲסֻדֻד** LXX Ασεδωδ, Ασεδωδ, Ἀζωτος, Ասոր. **ܐܣܕܕܐ**, Վուլկ. Azotus, Դպտ. Azōtos, Եթովպ. 'zata. Ջօհր. Ազովտ, Ասեդովթ, Արար. **أشدود**, *Revue Biblique*, 1911, էջ 212:
126. Էքիշթուրա՝ աբբատ. E-ki-ish-tu-ra, բաղդատել յունական Ἀκίστωρ, *Revue Biblique*, 1911, էջ 212:
127. Իտալիոն՝ աբբատ. ^{ālu}E-di-'-il, յուն. Ἰτάλιον՝ այժմու Dalī^h է:
128. Բիլախուրայ՝ աբբատ. Pi-la-a-gu-ra-a, կրնայ Pylagorasը ըլլալ. անձնական անուն մը չէ սակայն այս վերջինը: George Hill, *A History of Cyprus*, Cambridge, 1940, Volume I, էջ 107:
129. Խիթրուս՝ աբբատ. ^{ālu}Ki-it-ru-si, յուն. Χύτρος, այժմ Kytroa^h է:
130. Գիսու՝ աբբատ. Ki-i-su, բաղդատել յուն. Κίτσορ:
131. Սիլուուայ՝ աբբատ. ^{ālu}Si-il-lu-'-u-a, Sillume, Σαλαμίν է, Ֆամակուսթայի ծովածոցին մէջ:
132. Իթուանտար՝ աբբատ. I-tu-u-an-da-ar, բաղդատել յուն. Ἐτεανδρος, Eteavandrosի փոխարէն:
133. Բափօս՝ աբբատ. ^{ālu}Pa-ap-pa, բաղդատել յուն. Πάφος, Neapaphosի տեղւոյն վրայ:
134. Էրիսու՝ աբբատ. E-ri-su, բաղդատել յուն. Ἐρεσος:
135. Սօլի՝ աբբատ. ^{ālu}Si-il-li, բաղդատել Տօլս, արդի Karovastasi մօտ:
136. Տամասու՝ աբբատ. Da-ma-su, բաղդատել յուն. Δάμασος:
137. Դուրիուս՝ աբբատ. ^{ālu}Ku-ri-i, բաղդատել յուն. Κούριον, այժմու Episcopi^h մօտ:
138. Աթմէսու՝ աբբատ. At-me-e-su, բաղդատել յուն. Ἀδμητος:
139. Թամէսի՝ աբբատ. ^{ālu}Ta-me-si, բաղդատել յուն. Τάμασος, Ταμασσός, այժմու Pera^h:
140. Տամուսի՝ աբբատ. Da-mu-u-si, բաղդատել յուն. Δάμυσσος:
141. Գարթիսատասթայ՝ աբբատ. ^{ālu}Qar-ti-ha-da-as-ti, (קִרְיַת-חֶת), Կարթիզոն, Kition է:

2. 142. Ունասակուսու՝ աքքատ. U-na-sa
 ra-su, բաղդատել յուն. Ὀνησάκουσος:
143. Լետրայ՝ աքքատ. 𐎠𐎵𐎠𐎹 Li-di-ir, բաղ-
 Լետրայ Δεδρα, Իտալիոնի հիւսիսակողմը:
144. Պուցուսու՝ աքքատ. Bu-su-su,
 Լետրայ յուն. Βουσσος:
145. Նուրիայ՝ աքքատ. 𐎠𐎵𐎠𐎹 Nûri-ia, մի
 յուն. Νῶρα մը:
146. Եաթնանայ՝ աքքատ. 𐎠𐎡𐎠𐎹 la-at-na-
 ni, Կիպրոսն է:
147. Լիբանան՝ աքքատ. 𐎠𐎵𐎠𐎹 Lab-na-na,
 Լար. Lbnnr, Հիթիթ. La-ab-la-na, Ե-
 Լանայ. բնագիրներու Rmnn և Rbrnr. Max
 Müller, Asien und Europa... էջ 197: Max
 Schardt, Die altkaanäische Fremdworte...
 s, weiter Teil, Թիւ 612: Adolf Erman und
 Hermann Grapow, Wörterbuch der Aegyptis-
 schen Sprache, Leipzig, 1928, Zweiter Band,
 421: Henri Gauthier, Dictionnaire des
 Géographiques... Tome 3, էջ 120:
 Լանայ լեռնաշղթան է նաև Հին Կտակարանի
 Լանայ, 𐎠𐎵𐎠𐎹 LXX Λιβανος, Վուկ. Libanon,
 Լիբն. Լիբանան, Ասոր. ܠܒܢܢ, Ղ. Լի-
 Լան, Եթովպ. Libanose, Արաբ. لبنان: Մի-
 Լանայ և Nahr-Kasimiyeh միջև գտե-
 Լանայ լեռնաշղթան է՝ Լիբանանը:
8. 148. Թեաւոր ցուլ՝ աքքատ. lamassu,
 Լանայ գլխով, կնոջական մարմնով, այս
 Լանայ ցուլն ունի Լանայ ցուլի, Լանայ
 Լանայ ցուլն, որդին էր Անու աստուծոյ:
 Լանայ ցուլն էր, պալատներու և տա-
 Լանայ ցուլն մուտքին կը գտնուէր, չար ու-
 Լանայ ցուլն մերձեցումէն զերծ պահելու հա-
 Լանայ ցուլն: Edouard Dhorme, Les Relig-
 ion de Babylone et d'Assyrie, Paris, 1945,
 266: G. Furlani, La Religion Babilonese
 14 Assira, Vol. I. Le Divinita, Bologna, 1928,
 էջ 337-338:
149. Սնդրի՝ աքքատ. shedu, ոգի Լ-
 Լանայ ցուլն Հին Կտակարանի մէջ, ԴՊ, Ասոր.
 𐎠𐎵𐎠𐎹, Արամ. 𐤔𐤍𐤕, Երկր. Օրի. 32, 17:
 Սնդր. 106, 37. — Տաճարներու և պա-
 Լանայ ցուլն մուտքին կը գտնուէր shedu,
 Լանայ ցուլն խոյրը գլխուն, Թեաւոր ցուլն
 Լանայ ցուլն, կիսաստուած մը՝ միաժամանակ,
 Լանայ ցուլն, մարդուն, տան, քաղա-
 Լանայ ցուլն, չար ոգիներու կարգին կը
 Լանայ ցուլն սակայն երբեմն: Edouard Dhorme,
 14 Les Religions de Babylone... էջ 266: G.
 Furlani, La Religione Babilonese... էջ 336:
 Ա. Ա. 150. Սուտակ՝ աքք. 𐎠𐎵𐎠𐎹 Ashnan, սոււմ.

𐎠𐎵𐎠𐎹 An-she-tir. pyroxenic «հանքային նիւթ մը,
 որ հրաբխային արտադրութիւններու մէջ
 կը գտնուի», feldspatho «դաքարային» ժայռն
 է ան, basalt «սեւածուկ» և augite ժայռը՝
 մասնաւորաբար, գտնուած Ճուտի-Տաղի
 ստորոտը և Ճէզիրայի դաշտազետինն մէջ,
 R. Campbell Thompson, A Dictionary of As-
 syrian Chemistry and Geology, Oxford, 1936,
 էջ 164:

151. Գունաւոր մարմար՝ աքք. 𐎠𐎵𐎠𐎹
 Tur-Mi-Na, գտնուած էր Սարկոնի կողմէ
 Ուրդիգուայի burashu կողմած չոճի լեռնե-
 րու մէջ, Վանայ լճին մօտ. տե՛ս François
 Thureau-Dangin, Une Relatiou de la Huitième
 Campagne de Sargon, Paris, 1912, էջ 45,
 տող 280 և ծան. 2, ուր 𐎠𐎵𐎠𐎹 Tur-Mi-Na
 «գունաւոր մարմար» կը թարգմանէ, իսկ
 Meissner, Beiträge zur Assyriologie, III էջ
 212, լոկ «մարմար»:

152. Պրէսիսիայ՝ աքքատ. 𐎠𐎵𐎠𐎹 Tur-Mi-Na
 Banda «փոքր Tur-Mi-Na», Պրէսիսիայ. Գար-
 Լանայ կիւլայէն բերուած էր, Սենեքերիմի
 կողմէ, King, Cuneiform Texts from Babylon-
 ian Tablets in the British Museum, XXXVI,
 III, 59: Կարճէմիլէն քանի մը մզոն գէպի
 հիւսիս, Breccia գտնուած է. կապոյտ քարէ
 Breccia, Ճուլամէքէն ոչ հեռու, Ճիլլու
 լեռներէն կուգար: Իմաստը հաստատուած
 էր, Բարեկոնի մէջ կատարուած, Koldeweyի
 յայտնութեան իբր «rotweis glasierte, vul-
 kanische Breccia», Aiburshabu, 6, Ebeling-
 Meissner, Reallexicon der Assyriologie, I.,
 437: R. Campbell Thompson, A Dictionary
 of Assyrian... էջ 193:

153. Դեղնակ կրաքար՝ աքքատ. 𐎠𐎵𐎠𐎹
 A-lal-lu, արձանագրութիւններու և շէնքե-
 րու իբր սալայատակ գործածուող, R. C.
 Thompson, A Dictionary... էջ 159:

154. Պտղածե-կրաքար՝ աքքատ. 𐎠𐎵𐎠𐎹
 Gi-rin-sin-gub-ba, պտղածե հրաքար մըն է
 «fruit-shaped pyrite», զարդարանքներու մէջ
 գործածուող: Thompson, Dictionary... էջ 89:

155. Ամանոս՝ աքքատ. 𐎠𐎵𐎠𐎹 Ha-ma-ni-im,
 հիւսիսային Սուրիոյ մէջ լեռնաշղթայ մըն է:

156. Անուան գրութիւն՝ աքք. mu-
 saru, որ սեմականացած ձևն է սկզբնական
 սումերական mu-sar-ին, որ աստուան գրու-
 Լանայ կը նշանակէ:

ԱՆՈՒՇԱՒԱՆ ԱՐԴ. ԶԴՋԱՆԵԱՆ

(Ա. Երջ. 5)